

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

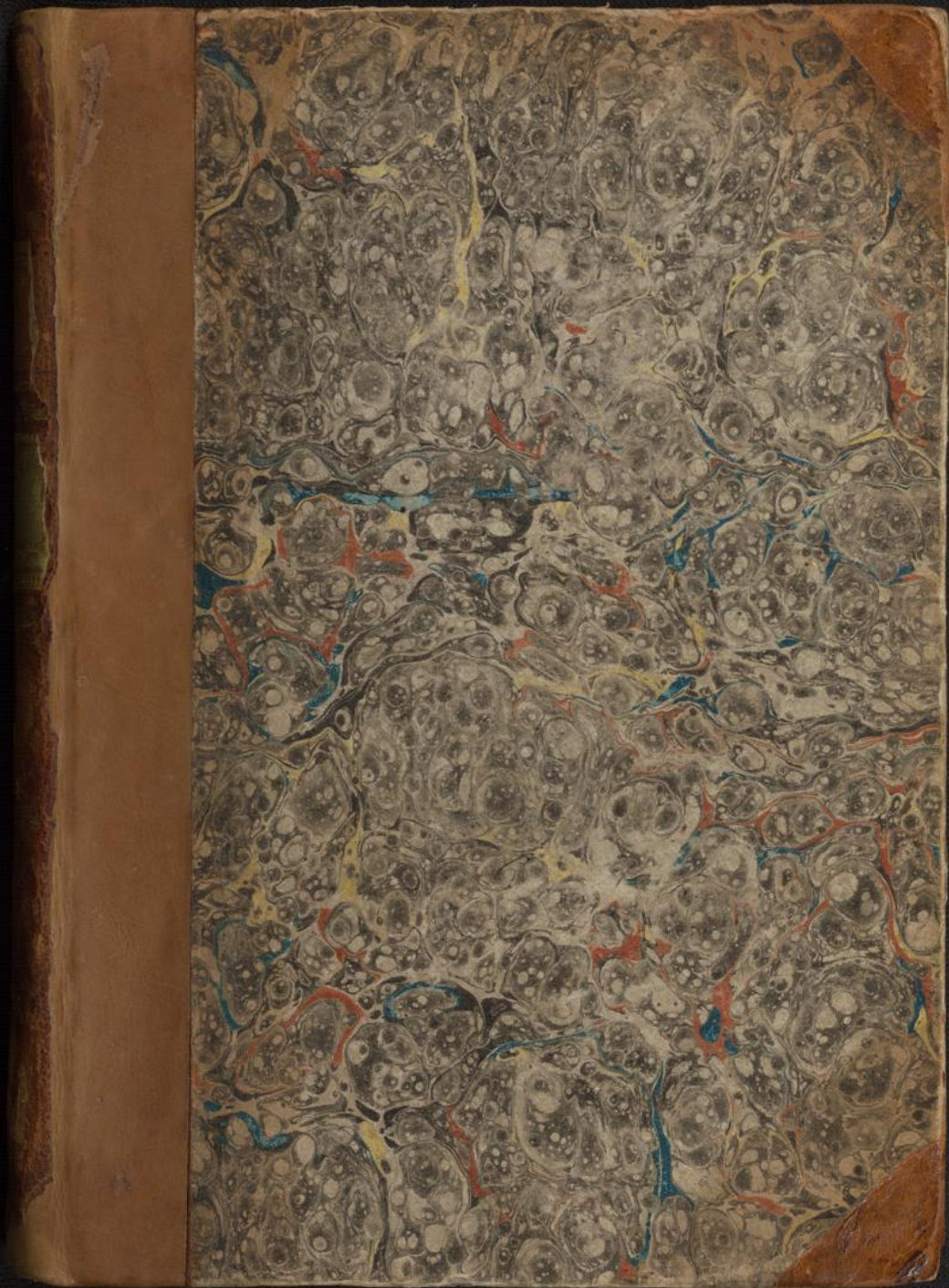
**Sermo Ad Ivvenes , @Qvi sacris ordinibus iniciari, &
examine se submittere petunt**

Wimpfeling, Jakob

Argentorati, 1514

VD16 S 6012

[urn:nbn:de:bsz:31-290147](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-290147)

K. J.

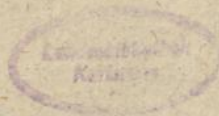
4° (51)

42 A 1932, 13

RH

1912

AN 789

AN 790

AN 791

AN 792

AN 793

AN 794

AN 795

E. M.

3.

† SERMO AD IUVENES, QVI

**sacris ordinibus iniciari, & examini se
submittere petunt. cum epistolio**

**I. Vu. ad Hiero. Gebuilerū,
& responso eiusdem.**

**Legant hæc sedulo, qui sacris ordinibus iniciari
cupiunt. Legant & examinatores seu iudices,
& ita iudicent, vt ab alio iudicandi.**

- N. Santalano (1574) (ordinari. lo. Santalano) ③

M. Hieronymo Gebuilero Gymnasij sum-
me ad's Argen. moderatori vigilatissimo
Iaco. Vuimphelingius Seletstanus. S.

Esyderius Erasmus Roterodamus, Germaniae
d decus, hinc abiens rogauit, hanc Cæcellarij Ebo-
racensis orationē a me, nostro Matthiæ Schure-
rio imprimendā demandari, quod eam futuris Christi
ministris plurimū profuturā arbitraretur, exoptans ad
sacra fidei misteria, summūq; sacrificiū idoneos eligi sa-
cerdotes, qui nō tam ocij, quā dei causa ad id arduū mu-
neris aspirarent, qui vires suas prius emensi, si carnē &
lasciuā, si passiones edomare diuino ductu possint, in

De eo q
nō po
test con
ueri nisi
preuētus
Serm. xx
vii.

Le. III.
Corrol.
XIII.

Adagiū.

seip's forent experti. Currit passim (ait Bernhardus) ad
sacros ordines, & reuerēda ipsis quoq; spiritibus ange-
licis ministeria, hoīes apprehendūt, sine reuerentia, sine
cōsideratione, abstinētes remedio nuptiali, & in omē de
inceps flagitiū effluētes. Effet aut sine dubio melius nu-
bere quā vri, & saluari in humili gradu fidelis populi,
quā in cleri sublimitate, & deterius viuere, & districtius
iudicari, cui alludit diuus Ioannes Gerson de vita spiri-
tualī animę his verbis. Rara fit electio in sacerdotū in-
troductione, ppterea malū illud tam late serpit, q; mul-
tiplicanē iuuenes, inutiles, & lubrici sacerdotes, de quib;
bus stultissimū est sperare, qd post susceptū sacerdotiū,
castior sit eorū vita & honestior, & nō potius dissolutior
quādo iam habent illud, a quo prius ex mala vitæ fama
formidare poterāt expelli, sicut & de stolidis, & ignauis
qui ingeniū bonis literis nō intenderūt adagiū est. Que
Ioānes nō didicit, ea dominū Ioannē difficile esse disci-
turū. Quamobrē Hieronymē iucūdisime, tuis oro per-
suadeas discipulis, vt priusq; se continētiæ terribilibusq;

sacris astringere sepe tent, hunc sermonē legant, aut ex te
(veluti nuper elegantissimū Stephani Hœsti Heidelbergensis theologi sermonē) audiant, ne in cleri numerum
obiter illapsi, & iā a ferula aut repulsæ metu liberi, mox
per luxū, ludum, leuitatē, lasciuia, blasphemias, cætera
q̄ immania vitia precipites diffluant, ac vbi vel inscitiā
sua, vel malo vite exemplo, plures anias orco quā olim
po transmiserint, ipsi quoq̄ in stigas tandem flammās
perpetuo cruciandi misere dimergant, necesse em̄ est vt
scandala veniāt, ve aut̄ ei per quē scandalū venit, & nūc
maxie, cum & summo, alijsq̄ pontificibus in reforma
tione necessaria ab vtroq̄ clero aures obstruant. Censo
res deniq̄, & iudices eorū, qui sacris colla subiicere ge
stiūt, veluti pater, & summus amicus obsecro, vt habita
ætatis, doctrinæ, famæ ac morū ratione, nec prece, nec
p̄cio deliniti, in hoc diuinū ministeriū ineptos assumāt,
tamq̄ graues, & constātes sese prebeāt, vt eorū censuræ,
vel (vt aiunt) examini adesse vereant, qui adolescētiam
suā bonis neglectis literis, aucupio ludo, scortis cōsum
pserūt, qui aperto pectore, crepidisq̄ incisis, & armis a
latere pendētibus, vt Stradiote, vt Carnifices p̄dire au
dent. ne si huiuscemodī stolidos, & sceleratos (in q̄bus
neq̄ sciētia, neq̄ religio) ad summā fidei nostræ dignita
tem admiserint, minus Christū pro se passum diligere,
minus Christū futuræ iudicē timere videant, quippe cui
tales ministros (qui Bernhardo teste, nō modo non pla
cant, sed magis irritant) in animarū perniciē, in populi
ruinam, in oīm murmur, & odiū, in sacrarū rerū contem
ptū designarunt, quomodo em̄ aliorū animabus foelici
ter præerit, qui suę ipsius nullā prorsus habet ratiōem:
quomodo pure sacrificabit, qui vel a thoro sordido ad
aram (quod de trib^o sub vilī veste fraterculis, vel in vni

Heidel
bergē.

Blaquer
na de a
mico &
amato.

Eodē ser
mone q̄
supra.

A ñ

Georg.
Gemmi
ger.

us eorum primicij: Georgius Gemmiger testatus est)
vel ab ara ad scortū euestigio se trāssert, quomodo Chri
sti legē, quomodo animę immortalitatē, quomodo pu
dicitia alios docebit? qui ne ipse quidē grāmaticę rudis
mēta plane norit: qui nihil philosophię vnquā imbibit,
qui ab adolescentia sua calamistratus, & noctiuagans,
puellas, & scorta inquinatissime, libidinosisimeq; (pu
dore cū pudicitia perditō) sit insectatus: qui nec de diui
ni nois, aut diuorę (vt Valentini, & Quirini) abusu, nec
de supflua, & malciosissima vini (quod bos abnueret)
cōporatione, nec de obscœnissimis, & impurissimis ver
bis erubescit, salutis proprię immemor, famę suę negli
gens, ingratus ei de cuius sanguine viuūt, eius contemp
tor sub quo iudice stabit. Hęc pio zelo eorū examina
toribus, qui ad sacerdotiū festinant, qui vero in acha
demis vniuersalibus inertes, & ineptos, philosophię
gradibus ornant, eos q̄ paterne admonuerim (si lubet)
in diatriba nostra ipsi poterunt indies contēplari. Vale
ex Argentoraco, cuius prudens senatus, Erasmus nos
strum, ob famā excellentis doctrinę, Heinrico Ingoldo
dictatore, singulari honore nuper affecit, sed & pleriq;
ex politiorū literarę cultoribus, illum (te interprete) hu
maniter exceperūt, & iucundo cōiuctu peramicę digna
ti sunt. Vrbs beata, quę requiē fatigatiōni, pietatē seuis
cię, clementiā homicidio, vitā mortī, pacē bello p̄fert,
foelix populus, quē regum siue discordiā, siue insania
non fatigat. qui sua industria, manibus, vel agris con
tentus, ex alieno incendio, & crudeli strage, inhumas
num quęstum non sectatur.

smis Rector
ena Argon
Honvranis
ridam e
seleze

A. XIII

(Sicentia) **Ex Bulla Leonis Papę decimi sessionis nonę**
ad obom concilij Lateranęsis in c. de Cardinalibus,

Et cum minime deceat affines, & cōsanguineos, præ
sertim benemeritos, & ope indigentes negligere, sed il
lis prouidere iustum, & laudabile sit, non propterea ta
men, vel beneficiorū multitudine, vel ecclesiasticis red
ditibus, ita eos impleri conuenire arbitramur, vt cæteri
damnum ex huiusmodi largitionis intemperantia patis
antur, & inde scandalum nascatur.

Præmonitio Paterna.

Si nunc vnicus ex infima plebe ignobilis, indoctus,
illiberalis, inutilis, aut nothus, tantas ex decimis obla
tionibus, cæterisque redditibus ecclesiasticis obuētiones,
absq; peccato, & scandalo rapere possit, quātis tres, aut
quattuor sacrorum canonum, aut theologię professores
apprime contenti forent, qui psallerent, qui sacrificarēt,
qui in cathedra, & confessione docerēt, qui consolaren
tur, qui populum in obedientia continerent, qui ei bene
vitę exempla præferrent, qui summū pontificem, ac ces
tum cardinalium, libertatemq; ecclesiasticam ratione,
ac sacris literis defenderent, qui cruciatā promouerent,
qui plerosq; ab erratis auerterent, & in salutis viam di
rigerent. Iudex sit Christus (cuius res agitur) qui absq;
personarum acceptione iudicabit.

SERMO EXHORTATORIUS

Cancellarij Eboracensis, his qui ad sacros ordines petunt promoueri.

Via ad sacrosanctam matrem metropolitanam ecclesiam Eboracensem, seu certe ad eximiam auctoritatem, & iurisdictionem domini archipresulis Eboracensis, secundum singulorum annorum quatuor tempora pro sacris ordinibus suscipiendis, conflueret semper maxima iuuentum multitudo, haud abs re, nec prorsus inutile visum est tantum, & tali indoli iuuentutis, compendiosum scripto edere sermonem exhortatorium, non tam pro rei dignitate disertum, quam potius temporis nostri moribus, & consuetudini accommodatum. Quo sermone nostro singulus quisque examinandus admoneatur, apud semetipsum rite cogitare, & cum omni mentis diligentia considerare, quis & quantum, quam sanctus, & quam sublimis extat ordo sacri sacerdotij, priusquam ipse rudis, incultus, & inabilis propropere festinet tantis, & tam mysticis, ac mirabilibus sacramentis iniciari. Nam si (ut primo regum, vi. capitulo refert) Bethsamesites, eo quod vidissent arcam domini dei Israel, licet holocausta offerentes, & immolantes victimas, tamen percussi fuerant plaga magna in septuaginta viris, & quinquaginta milibus plebis, quae Arca tantummodo figuram gerebat veritatis, Et si propter eandem Arcam Oza percussus interiit, quod eam nutantem ad ruinam praesumpisset eleuato brachio sustentare, ut. ij. regum sexto scriptum est, Quis non cum ingenti pauore, cum summa reuerentia, & sancto timore accedet ad ipsius veritatis altare sacratissimum; ubi manibus mortaliu tangit, & tractatur (sub speciebus licet panis, & vini) verum corpus, veri & immortalis dei domini nostri Iesu Christi. Ad hanc namque sublimem assistentiam, ordinatio omnes etiam mis-

Veteris
anmen

nones preparant, qui vero sacris fungunt ordinibus, pro-
pius accedunt altari, & familiarius. denique qui ipso insi-
gniti sunt sacerdotio, verbis & ore pro ministerio confis-
ciunt, manibus quoque tangunt, & attrahunt, tam mirabile,
& tam ineffabile fidei catholice principale sacramentum.

Ordinandus in sacerdotem quid cogitet.

Ordinandus igitur iamiam quisque in sacerdotem, alta mentis
contemplatione humiliter, & deuotissime potest secum me-
ditari, semetipsum inter ordinandum, quasi unum adesse ex
duodecim circumstantibus Christum in coena gloriosa, quos
duodecim apostolos, tunc Christus ipse dignatus est, in
sacerdotes adoptare, cum dixit. Hoc facite in meam comes-
morationem. Huius ergo ordinis dignitas, longe superat
veteris olim legis vetustum Aaron sacerdotium, huius ordi-
nis sublimitas celsior est angelis, facultas praestantior cae-
lorum virtutibus. Etenim ordo iste is est, quem deus dei unigeni-
tus in terris per seipsum in ara crucis administravit, &
iam caelo regnas, apud patrem exercere pro nobis non des-
init. Et quem exercendum in terris ipsis apostolis, & eorum
successoribus sacerdotibus in finem saeculi dereliquit. Quare
agite o preclari iuvenes in presbyteros. id est. senes, hoc est in
sacrum istud sacerdotium collegium adoptandi, maturo vobis
scum, deliberato & diffinito iudicio rem tam arduam, tam san-
ctam pro eius superexcelsa dignitate, pro onere tanto, & tam
ta grauitate pensate, atque aniaduertite. Et iam non passim
(puto) accedetis (vt solet fieri) non insolenter, peccatiter, aut
proterue, vt quasi improbo iure vendicetis ab examinatori-
bus vestra admissionem. Eruditissimus enim quispiam, & ex-
cercitissimus sanctarum scripturarum, pluribus licet bonis
moribus ornatus, atque probatus, & omni vita sua vir gra-
uissimus, atque consummatissimus, haud reputari debet sa-
tis idoneus ad tam sacra, & celsa misteria, nisi cum omni re-

*sacerdorm
firmi d
mas*

uerētia. A sancta matre ecclesia offerat ep̄o amplius p̄
bādus, & ab eodē p̄sule nullo iure, sed ex mera pasto
rali gratia, suscipiat consecrādus. Audite ergo & æquo,
atq; grato potius aīo (si potestis) accipite quos, & q̄ mul
tos ex vobis, examinatores isti vestri merito, ac iure pos
sunt, & debent a sacris aut arcere, repellere ve, aut reis
cere ordinibus. **Humilitas insit ordinandis.**

Speciosus primū iuuenis, si fueris nature dotibus vn
dicq; illustratus. Ingenio sc̄elici, atq; acerrimo p̄ditus, li
teris apprime studiosus, atq; p̄uctus. Adde etiā q̄ st̄e
mate fulgeas, atq; illustri p̄sapia. Si tñ ex his aut similis
bus tuo corde, aut sp̄ritu intumescas, si feruidos aut ela
tos spiras anīos, si mēte superbias, si te ceteris animo
p̄feras, si demū non ad doctrinā, & scolā accesseris es
ius, qui dixit. Discite a me, q̄a mitis sum, & humilis cor
de. non tantū ab his sacris ordinibus arcēdus es, aut res
pellēdus pro tēpore, sed profus & oīno reicēdus, q̄ diu
te tenet tanta, & tā dira vanitatis p̄turbatio. Quare tu
midi oēs, feruidi, iracūdi, impatiētes, verbis cōtumelios
si, aut gestu, vel vultu insolētes & superbi, hic oēs arces
antur, atq; remoueant. Non em̄ requiescit sp̄s sanctus
nisi sup̄ humilē, & trementē sermones dei. Si tibi ip̄i for
sitan videare; aut sis reuera his ip̄si instructior, q̄s ante
tuos oculos exanimator admiserit, te vero eodē tēpore
reiecto, caue om̄e verbū insolens, opprobriosum, cōtu
meliosum, aut per comparationē aliorū, & tui odiosum.
Nam cū iudicandus assis graui maiorū iudicio, sed sola
eorū gratia admittēdus, nullā perpeffus es iniuriā si ar
cearis, idcirco nullo modo actus & opera iudicis tui de
bes iudicare, sed cū omni patiētia animam tuā posside.
Sic em̄ citius, & melius, alio demū tēpore (si semp̄ equo
anīo, etiā vsq; septies p̄seueraueris) admittēdus es, & su

mlinas
canlof

122333

122333

sciendus. Hæc de humilitate dicta, & de māsuetā pat
tientia cuiuslibet ordinādo esse debent, & ad manū prom
pta, & corde summe familiaria.

Non sunt admittēdi ppter literas cōmendaticias.

Arcendī quoq; sunt omēs, & singuli pro eo saltē tem
pore ordinationis (licet alias valde habiles appareant)
qui vel nobiliū, vel quorūcunq; literis, vel v̄bo, aut nun
cio ad ordines cōmendant. Insuper si vlla, vel minima
intercessione clericorū, aut laicorū, aut quorūlibet hoīm
exanimatores pro ordinandis interpellent, aut quoquo
modo verent, aut fatigent. Interpellatio nāq; talis adeo
pestifera est, vt nisi extinguatur oīo, non liberabit eccle
sia a multitudine rudiū, & stolidorū clericorū. Præmone
antur ergo oēs, & singuli ordinandi, q; vel vnicū precis
& cōmendationis verbū examinatori porrectū, saltē eo
tēpore, impediet eos ab omni ordinis sacri susceptione,
vt potius oēs ordinandi rogent ne quis pro eis verbum
faciat, aut fundat preces. Non em̄ verbis cōmendatitijs
de peritia, vel doctrina familiaribus, beniuolis, vel vllis
precibus agendū est sibi, vbi grauiter ipsius examinato
ris onerat conscientia. Onerat inq; ne imperitū, & indo
ctum vllō modo admittat. Non aut̄ adeo onerat, vt oēs
habiles suscipiat, seu admittat, sed ex ea parte est sibi re
licta liberior cōscientia, si nō irritatione aliqua, nō odio
aut acceptatiōe personæ, aut alia quauis passionis cecis
tate (quod nō facile contingit) erga ordinandū laboret,
aut teneat. Nam cū de ordinādis scripserat Paulus apo
stolus Timotheo, Manū cito nemini imposueris. vide vt
nemini dixit, id est generaliter nulli viro, nō tunc addi
dit, nisi valde idoneis, quasi negligētia reus esset, si non
velociter, faciliter, cito, valde habiles admiserit. verum
etiā in præcipuis illis ordinādis, iusta mora, & cunctatio

B

circūspecta nō inutilis, sed necessaria est, p̄sertim vbi oī
mne manet periculū, ne inhabilis quispiā ecclesia subin
traret, nostris maxime tēporibus, habundāte tāta copia
clericorū. Quare de impitis, & inhabilibus admissis ad
sacros ordines, examinatores grauit̄ rei tenent̄, de p̄g
termisissis vero habilibus facilius liberantur.

Propter repulsam in examine non propterea
non ad examen aliud redeundum.

Quod si literatissimus quispiā, aut aliter spectabilis,
seu quicūq; alius, quia nō iuxta suū desiderium, & ad vo
tum iam admissus extat, ordines p̄pterea parui p̄dens,
ad s̄cularia respiciat, & indignāter retrouertit̄, iam ille
sp̄ritui sancto perhibet testimoniū, q̄ homo talis leuita
tis, & inconstātia retro abiens nō valde aptus est regno
dei. Et sancta gaudebit ecclesia hūc sibi in sacerdotē nō
ordinari, qui omni vanitatis vento a deo facile circūfer
tur. Quali em̄ cordis, & q̄ arida deuotione se ad sacros
ordines ingerebat, qui sic victus impatiētia, quos nō va
luit obtinere sacros ordines parui p̄dit, & eos nitit̄, q̄d in
se est, p̄pe blasphemare. Nos aut̄ ista cogimur de p̄cipua
is, & studiosissimis literarū scribere, vt discat mediocres
ne dicā indocti, & rudes patiēter tolerare, si quādo a sa
cris ordinibus s̄pius p̄ iustos examinatores arceant̄.

Qui non sint admittendi ex parte scientiæ.

Quia vero de mediocribus iam sermo incidit, velim
oēs intelligant ordinādī, oīno eos reiiciēdos semper, &
vbicūq; a sacris ordinibus, qui in doctrina bonarū literarū
nō adhuc peruenerūt ad statū, saltem sciētia mediocrē.
Mediocres profecto reputādī nullo existunt modo, qui
grāmaticalium literarū expertes, & inopes, eam non cal
lent grāmatica scientiā, qua saltem latinos codices ma
xime sacros queant prompte, expedite, & secundū inte

gritatē iustam legere, & sensus ac sentētiās literales pro
ut facent, eorundē librorū rite secundū ordinē constru
ctionis exponere, & hoc nō tardiuscule, sed faciliter qui
dem, vnde appareat eos non tenuiter, aut leuiter literas
apprehendisse, sed scientiā & cōstructionis possessionē
habere radicatā, & quasi consummatā. Igitur quicumq;
sacras literas, vel omnino latinā linguam perperam le
gunt, vel qui legendo a iusta saepe titubant serie verbo
rum, vel tam tardo eorundē legunt intervallo, vt nullū
linguā latinā vsū exercuisse videantur, hi interea a sa
cris arceantur ordinibus, quoad usq; per studij diligens
tiam euaserint in doctrina literarū peritiores.

Qui non sint admittendi ex parte naturæ.

Similiter qui natura desides sunt, qui obtuso, crasso &
tardo ingenio, & qui deniq; ipsos sacros sensus non va
lent exprimere, vel intelligere, abigendi sunt, vt vel alijs
artificijs naturæ suæ magis accōmodatis sese applicēt,
vel vberiorē, & diuturniorē exhibeant diligentiam ad stu
diū literarū, quousq; valeant saltē inter mediocres gram
maticos numerari. In qbus mediocribus tam altā requi
rimus grāmatalis scientiæ radicē, tam firmā, tam fixā,
vt spes sit, q; ipsi soli sine alijs doctoribus ex solis libris,
& studio diligentī queāt indies magis, & magis legen
do, atq; studendo proficere. Q; si ad hanc scientiæ radi
cem non adhuc perueneris charissime, & o amātissime,
vt iuste legas & expedite, vt faciliter & prompte cōstru
ctionis sensum exprimas, si non talē te sentias, aut apd
te ipsum te iudicaueris, noli (te quāso) per merā presump
tionē teipm offerre examineribus. Noli eum gradū
supra te in ecclesia dei querere, cui neq; nunc, neq; toto
vitæ tēpore valebis idoneus ministrare. Nam ante sus
ceptos sacros ordines, qui ad hunc mediocrē statū non

Paterna
præmo
nitio.

possibile est, nisi ante susceptos sacros ordines tanta doctrina proeucti fueritis, tam bene imbuti literis, vt delectabilis, & facilis vobis videatur multorum transcurfus, & lectio librorum, nec sensum vlla pene constructio vobis appareat valde difficilis, vt sic interlegendum expedite, & facilliter sensum saltim literalem valeatis apprehendere. Sine igitur isto tali medioctri doctrina, vos semper iure & merito repullos ab examinatore iudicate. Quae mihi iam dicta omnia praeparata, & ferme consummata esse debent ante susceptionem vestri subdiaconi, ne postquam (cum reuertitur ad facultatem vobis liberam non fuerit) sub graui, & importabili onere multo magis ingemescatis.

Impedimenta sacrorum ordinum ex parte corporis, aut natalium.

Patrum praeterea canones multos prohibent a sacris ordinibus ob quaedam impedimenta, quorum vos ipsi magis consci estis, quam vestri possunt esse examinatores, vt qui spurij, & illicitis nascuntur natalibus, serui quoque nati, nec manifesto scripto adhuc manumissi, qui vel occulta lepra, vel verisimili expectatione lepra laborant, qui morbo caduco, qui latenter deformes, & monstruosi sunt, qui membrorum, aut alicuius membri laesuram perpetuam, aut incuriam patiuntur, vt manuum & digitorum diuinationem, aut stuporem non facile apparentem, seu incipientem oculorum albuginem, aut aliam eorum aegritudinem, quae quo euadat, non nondum manifeste conperta est, aut quouis alio latente defectu (nam de manifestis facile iudicium est). Verum in his omnibus, vt libera gaudeas, & laeta conscientia, o probe iudicaueris, hoc securum audi, & accipe consilium. Quod si in his, aut in reliquis huiusmodi (etiam exiguis) vel ipse de te subdubitem taueris, vel alios de te dubitare credis, vel audis submurmurare, semper rem totam grauitati maioris examinatoris

B iij

Vita 10
ordina
resistent

pandito, nihil celans, aut vlla arte mēbra tegens debem
lia, sed eius iudiciū cum omni patientia, & gratia expe
ctato, paratus in his oībus eius parere mādatis. Nam si
arte aliqua, aut tua solertia his occultatis ad sacros sub
repas ordines, per totā vitā, aut te premet pondus & grem
conscientiā, vel si absolutionē merueris (quā in multis q
solū apostolico reseruat) teneberis tamē semp, cum cul
pā occurrit memoria, lachrymis poenitentię tantā desle
re presumptionē. Ne ergo sacerdos fueris semp perples
sus, & anxius, aut saltē saepe poenitēdus, age preuenias
in his oībus per simplicē, & nudam horū confessionem q
faciem dei, exprimēs omne latens vulnus præcipuo ex
aminatori, & securius postea accedes quotidie ad tantū
altaris sacrum ministerium.

De his qui furtim, & per mendaciā ordi
nes assequuntur.

Hoc loco abominabiles deo existunt illi oēs & singu
li, qui subdola arte, fraude, furto, per saltū, vel mēdaciō,
aut cū scribis, & examinadoribus muneris conuentione
(quā redolet labem simoniacā) aut qui carnali his bene
uolentia, absq; examinatione debita obtinēt sua noīa in
ordine admissorū redigi. Et tanto secū crimine cōtamī
nantur oēs, & inuoluūtur fraudis, & facti conscī, coope
rantes, & consentiētes. vti si de cętu instructor quispiā,
siue ipse admissus sit, siue minime, tamē in tanta multib
tudine pro altero sodali examinationi se supponat, &
mētiendo alterius nomē pro se det examinātibus, iste a
suscepto ordine merito reddiē suspensus, & ad oēs dein
ceps ordies inhabilis, quo ad per poenitentia tantū crimi
nis mereat absolui ab eo, qui habet in eiusmodi faculta
tem. Talis quotq; se ingerēs, nullo potitus ordie, nec for
te eos quęrens, sed procaciter contēpens, sciat se interea

manere execrabile, extra numerum fidelium, quousque me-
reatur debitam cum penitentia absolutionem. Similiter qui
sele vniuersitatis alicuius graduatos metiuntur, vt eua-
dant examinationem, aut qui alijs simile perhibent testi-
monium pro eis metiti, execrabili ter delinquit, quorum
perditorum hominum cor sathanas tepraui mentiri spiritui
sancto. Qui aetate annorum, cum incerti sunt, asserere au-
dent, inter mendaces computantur. Multo autem magis qui
in his certum sibi fingunt mendacium, cuius culpa saepe
fiunt parentes participes (ne dicam etiam impulsores) qui
propter ambitionem secularem, vt filios in clericatum tradant,
audent aetate satis prouectam filijs multis modis nuncupa-
re, aut saltim somnare, nec deum, nec ecclesiam dei in re tan-
ta iusto timore metuentes. Nam paupertatis inopia gra-
uati, per filium sacerdotio intrusum, sperant & expectant
vitam lautio rem. Hic nemo putet villo modo ad sanctae
elemosynae opera pertinere, vt pauperes, aut pauperum
filij citius praeter alijs ad ordines promoueantur, non enim in
carnalem, & corporalem subuentionem, aut vllum commodum
temporale ordinis sacri gratia eroganda est. Sed vt hic
vultus potentis non est honorandus, ita nec pauperis per-
sona accipienda est. adeo quod si qui, vt facilius admittatur,
sua vel parentum paupertatem allegauerit, reiciendus
est cum graui correptione, quod non corde perfecto sequitur
dominum, nec sanctum habet sacrorum desiderium. Quippe quod
ex his spectare, & sitire videtur potius commodum cor-
poris temporale, quam aeternam spiritus querere salutem, cuius
hic proprie pignus datur, & cum omni mentis deuotione
recipi debet & reuerentia. In isto ergo admissionis iudicio
soli praeponiunt, quos competens doctrina, & bonorum
morum probitas magis exornauerit. At humanitatis &
gratiae probitas saepe lucescit in natura potius liberali,

Epitho-
ma ido-
neorum.

quæ se seruat idonea, & condigna cū corporis, tum ani-
mæ munditia, nec rudibus atteritur, seruilibusq; operi-
bus, vbi incessus, vultus exterior, vestitus non rusticus
sit, nec clericis indecoris.

De vestitu, & alijs clerico indecoris, pro-
pter quæ reiciendi sunt.

Verū multo magis magno vituperio digni sunt, im-
mo ab his sacris ordinibus longius arcēdi, qui vanitate
vestiū gloriosa gaudent splendere, aut laico amictu in-
cedentes, nihilominus audent se offerre examinandos,
qui profusos capillos, & comā nutriunt capitis, qui fa-
ciem præ se ferunt luxus, leuitatis, & omnis insolentia.
Istis (licet literatissimus) sacer ordo conferendus non est,
quoad certa signa, seu testimonia econuerso ediderint
fanioris animi, & melioris modestia.

De eis qui contraxerunt.

Restant præter hæc & alia grauissima quædam ipsis
canonibus annotata, vt qui præcontracto matrimo-
nio implicati sunt, & reliqua huiusmodi, quæ quia raris
& paucioribus pertinet, nos ea consulto prætermisimus, a
peritioribus iuris perquirenda. Illud vnū singulis & o-
mnibus in cōmune dictum esse volumus. Qui vel hor-
ridi sceleris sui, vel canonici impedimēti sibi ipsis secre-
tius sunt conscij, ad sacros ordines nullo modo præsu-
mant accedere, nisi vt vere miseri viuere velint sacerdo-
tes (vt diximus) vel ægræ & molestæ cōscientiæ, vel ad-
minus duræ & rigidæ per totā vitam pœnitentiæ.

Exhortatio ad subdiaconos.

Supereff autē nunc o præclari iuuenes, vos quasi ad-
missos, & in subdiaconatū saltem coaptatos generatim
oēs alloquamur, & exhortemur in dño, vt tam sublimi-
bus, & diuinis sacramētis iniciati, & iam ordinati, deins

ceps omne scelus, omne flagitium, omne crimē, & turpe factus, oēs vitiorū feces longe fugiatis & detestemini. Vir tūtem vero oēm, & probitatē sectemini, castitatē, pietatem, patientiā omnē, & omnē charitatem.

De quinque vitijs præcipue fugiendis.

Verū quia id sermonē exigeret longiorē. Nos quinque tantū genera vitiorū paucis expediem⁹ a vobis summo pere detestanda, quæ ex his citius oriri solet frequēs, & turpis infamia in oēm clericatū. Luxus igitur impurus, & in sana carnis libido primū abomināda est, vt castissimo *Luxuria.* vos corpore seruetis nō modo ab omni actu impudico & libidinoso, sed etiā ab omni specie pruriētis libidinis. Ap̄ postolo clamāte, Ab omni specie mala abstinete vos. & iterū, Fugite fornicationē. vbi nobis prohibet non solū cohabitatio, sed & oīs familiaris, aut suspitiosa cōsuetudo cū mulierculis. Nam qui t̄agit picē, coinquinabit, & caro nostra fragilis nō minus prona est ad ruinā (si affuerit leuis occasio) quā stupæ aridæ ab igne proximo facile accēdunt. Deinde a feruida ira nos tēperemus oportet, *Ira.* ne p̄seuerantis iracundiæ furore rapiamur, A quo decet nos semp̄ cohereri. Hic nobis oīs percussio violēta prohibet, & cruentorū vsus armorū, cum arma sacerdotum sint preces & lachrymæ, & leges ipsæ phibendo canūt vituperiū de clerico p̄cussore. Tertio, illa rapax & pernitiosa pestis auaritiæ procul nobis vitanda est, de qua *Auaritia* *par* *peruision* apud populū oēs pene sacerdotes valde insimulantur & notant, quasi vel quod sumus auidi ad amplas p̄motiōes, vel duri, & tenaces in retinēdis & cumulādīs pecunijs, erogationē admodum tenuē, vel nullā exercentes in opera pietatis. Proh pudor quæ callidi notamur in cōtractibus, quæ sumus emptioni dediti studiose, & lucrosiss venditionibus. Hi agros conducūt, & vberiora pascua,

Q

Ignis e sruamen Intra posita
facile admittit

Gula &
ebrietas.

ut brutorum armata, & ouium greges pascant pinguis, non cogitates, nec curates de pascuis, vel propriarum animarum. Per istos, prophanas, & contaminat honor sancti sacerdotum. Quarto Christo docete caueamus ne corda nostra crapula grauentur, & ebrietate, & propter hoc potatorum ingurgitationem, & tabernarum sodalitate fugiamus. Nam nihil turpius crapulento, & ebrioso clerico.

Contra ocium & desidiam.

Postremo valde vigilandum nobis est, ne tota vita nostra languens & desidiosa appareat, torpore & vanitate plenissima. Vbi ab assidua venatione, ab aucupio, a ludis theatralibus, a turpi lucri ludis, ab id genus leuibus nugis, a consuetudine nimia & sodalitate laicorum, & talibus multum deterremur, ut palam fiat nos alium cibum habere manducare, ut faciamus eius precipue voluntatem qui nos misit, & admisit ut ei potissime placeamus, cui per sacros ordines nos probauimus, & iure dedicauimus.

De studio literarum contra ocium.

Vertamur ergo ad studium, lectionem, & contemplationem sanctarum scripturarum, contra hunc indignum torporem, & fastidiosam desidiam, ne concessa nobis tempora infructuose, & inutiliter consumamus. Esto quod horarum canonicarum pensum debitum, & missarum inter nos sacrificium quotidie deo etiam debitis horis immolemus. Esto etiam quod in choro (ut magis decorum est) psallendo, & canendo, deuotam, & conuenientem temporis moram ad mediam usque diem protrahamus.

De solacijs sacerdotum honestis.

Non tamen ex his putemus nos sancto sacerdotio nostro satisfecisse, nisi per id quod residuum est dierum, & noctium languida, & turpem desidiam quibusdam sanctis operibus a nobis fugauerimus. Constringimur (fateor)

corporis necessitate, quæ inter clericos seruari debet cibi, potus & somni temperantiâ. Modesta solatia nobis permittuntur, sed ea melius, & iucundius inuicem perficimus sermone sancto, & verbis ædificatorijs. Interdum ad preces, & deuotâ conuertamur meditationem. Præcipuum autem contra inertem torporē præstat remediū lectio assidua, & reuolutio librorū legis dei, & scripturarum, quos ante nos sancti patres, & doctores ediderūt. In quorū opusculis iam per impressionem abundantibus possunt vel mediocriter eruditi, variū & iucundū colligere solatiū. Ad veram sacerdotij artem tale pertinet studium. Et vt manualis artifex præter opellam exteriorem mercium, habet interiorem officinam sui operis, in qua nisi per varios dies diligenter operetur, non facile per artē lucrabitur vitæ necessaria, sic nos præter dei tēpla & sacella, in quibus orantes quotidie & psallētes, quasi merces exponimus viatoribus, exercere debemus officinam studij interiorē sacra lectione, & eruditione, vt ditescamus in doctrina, ne vitæ æternæ nobis desint necessaria. Ociosi enim ab huiusmodi opere fructuoso non facile vitabimus spirituale inopiam, nec aliunde habere possimus, vnde verborū dei sanctam consolationem populo exponemus. Quare fratres charissimi, tunc putemus iustos nos esse sacerdotes, si nobis solatio, si cōsolationi & gaudio fuerit tale continuū studium sanctarū scripturarum. Hactenus contra desidiam, nam de radice vitiorum superbia, & eius nequissima comite inuidia tacuimus, quæ per veram humilitatem, quam initio sermonis cōmendauimus, vtrumque vitium confidimus extirpandū. Mementote autem nos vobis ordinandis hæc scripsisse omnia, respicientes tantum ad debitum honorem, & sanctam contemplationem corporis Christi veri, id est sacrosanctæ eucharistiæ corpus.

C. ij

De Christi
suo corpore
re vno &
mystico.

poris, & sanguinis domini nostri Iesu Christi quotidie
in altari a vobis immolandū, q̄ si de corpore Christi my-
stico, id est toto populo christiano (super quo etiam vo-
bis confertur ab episcopo facultas alta, cum dicitur, Ac-
cipite Spiritum sanctum, quorū remiseritis peccata, re-
mittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt) vos
nunc admoneremus, iā magno, & latiori sermone opus
esset pro tantæ rei dignitate. Sed nos in verbis potius
apostoli Pauli sermonē finientes, id ferme quod ille Ti-
motheo scribēs, in singulo quoq̄ requirit episcopo, nos
ad omnes & singulos iure trāserimus sacerdotes. Opor-
tet igitur sacerdotem irreprehensibilem esse, sobriū, or-
natum, prudentē, pudicum, hospitalem, doctorem, non
vinolentum, non percussorem, sed modestū, non litigio-
sum, non cupidum, sed suæ domui bene prepositum, Si
quis autē suæ domui preesse nescit, quomodo ecclesiæ
dei diligētiam habebit? non neophitum ne in superbis
am elatus, in iudiciū incidat diaboli. Oportet autē &
illum testimoniū habere bonum ab his qui foris sunt,
vt nō in opprobriū (scilicet laicorū) incidat, & in laqueū
diaboli. Quibus salutiferis apostoli verbis, post acces-
sum a vobis sacrum sacerdotium, vt in omnibus rite
conformamini, præstet ipse primus, & præcipuus sacer-
dotum, dominus Iesus Christus, cui cum Patre, & Spī-
ritu sancto sit omnis honor, & gloria in sæcula sæculo-
rum. **A M E N.**

annus
dem

quid est

quibus
liberis
liberis

quibus
liberis

quibus
liberis

112

Celeberrimo sacrae theologiae licenciato Iacobo
Vuinphelingio Hierony. Gebuilerius, S.D.

Orationē illam Eboracēsis Cancellarij sacris ordinibus iniciandoꝝ exhortatoriā, cū adiuncto epistolio tuo (dulcissime præceptor) nō sine maxio animi mei recreamento, crebrius pellegēdo reuoluī, illic quippe, si purgatas auras, & linceos adhibuerimus oculos, quales in diuinoꝝ administrationē sacramentoꝝ (omni vel odio, fauore aut cognatione semotis) admitti expediat, examinatores ipsi scitissime admonemur, discent & istic ordinari cupientes, ne illotis (vt aiunt) manibus, tam regale, tanq; arduū sacerdotale fastigiū aggredi p̄sumant, verū in clericalē venturi sortē, a pueritia totius adulescentiæ & iuuentutis florē, virtutibus, p̄bis moribus, literis ac decenti corpis cultu exornēt, quo cōtinuata recte viuendi exercitatione, consuetudo quædā (quam habitū aiunt) suborta, nec virilē deserat ætatē. bonum (vates iquit) est viro, si portauerit iugū dñi ab adulescētia sua. quid, precor, aliud hoc iugo significat, quā studiosa, & exēplaris vita, qua scilicet ne dū homo intra se p̄ficiat, verū & p̄xius edificat, quod iugum, & si primo cōgressu laboriosissimū sit, suauitatē nihilosecius redolet iucundissimā, virtute quidē nihil dulci⁹, nihil p̄ciosius, nil deniq; optabilius, hæc nanq; sola diuificat, Heroas procreat, ac immortales homīes reddit. Cuius dulcedinē nec pessimus quisq; nō appetit. nam cū omne bonū appetibile, itē virtus bonū sit, & ipsam appeti cōgruit, tale iugū quanq; christianos deceat oēs, clericos tñ, & sacris iniciādos veluti diuinæ sortis ascriptitios præcipue cōcernit, Hi quidem in ecclesiæ dei ministros electi, si quid pro humane fragilitatis imbecillitate liberius deliquerint, graui⁹ ob

Habitus

Quid p̄
iugū dñi
significet

Virt⁹ la
boriosa.

Virtutis
effectus.

Iuuenal.

Christus
in euang.
gelio.

proximi scandalum peccant. Nam vt Iuuenalis cecinit,
Ome animi vitiū tanto cōspecti⁹ in se crimē habet, quā
to qui peccat maior habetur. In hosce Christus Saluator
noster horrendo inuehit verbo, Melius (dicens) esset illi,
vt suspendereēt mola asinaria in collū eius, & demergere
tur in profundū maris. Quocirca sacerdotali decuria a
scribi petentes, perpetuā honesta cōuersationis gerant
cūrā, quā nisi multo sudore, ac exercitio a iuuetute indu
xerint, viri raro, aut vix adipiscenē, Horatio siquidē au
thore, Sincerū est nisi vas quodcunq; infundis acescit,
Et mox subinfert, Quo semel est imbuta recens ser
uabit odorem Testa diu. Obijcies fortassis quosdam

Horatius
ep̄la ij. li.
primi.

nondū clericos, fuisse insolētissimos, verū sacerdotali cō
scriptos albo, pudicitia, castitatis, sobrietatis, ceterarūq;
virtutū extitisse obseruātissimos, non diffiteor, id tamen
haud vulgari sancti Pneumatis opus non oibus speran
dum dixi, quocirca hallucinant, qui optimas iuuetutis,
& adulescētia suae horulas male collocantes, segniciei,
gulae, torpori, ludo, Veneri, aut ceteris mūdi vanitatib⁹,
neglecta minerua, inseruiētes, tandē spiritu, nescio quo
impulsi, sacris iniciari anhelātes, quēpiam p̄ceptorū mer
cant, cuius auspicio in vnus, duorū aut triū mensū spa
cio, veluti aethnaeis fornacibus Cyclopū elimati, mani
bus dedolari, erudiri, ac expoliri possint. Libuit in tales
cū Lucretio exclamare. O stultas hoīm mētes, o pectora
caeca. Quare ordinādi sepius Dathan, Chore, & Aby
ron interitus secū repetāt, quod cū indigni sacrificare p̄
sumpserint, viui absorpti sint. Studeāt p̄terea per ostiū,
& nō aliunde istud ouile ingredi, nā qui aliunde, & non
per ostiū intrat, fur est, & latro, Per ostiū intrant, qui or
dinari cupiētes, nec suo, nec aliōꝝ studio, examinatores
precibus, minis, muneribus, aut quouis alio pacto, mul

Lucreti⁹.

Dathan
chore &
Abyron.

in iob.
in iob.
in iob.

tere, terrere, corrūpere, seu a recti iudicij tramite flectere
conant. Latentia impedimēta ceu sunt nataliū, & ætatis
defectus, membroꝝ deformitas, lepra, Hercules mor-
bus, homicidiū, infamia, coniugiū, bigamia, seruitus, &
cætera id genus, quibus a sacris ordinibus ex canonū sta-
tutis repellunt, non celant qui titulo sufficienti, & qui-
dem nō simoniace adepto prouisi comparent. Dij boni,
quanta fraus? quot doli, quæ piuria? quot simoniaci cō-
tractus? in hoc titulorū aucupio timēdi? videant quorū
interest, iudices examinis decipere potes, deū vero cor-
da, & renes scrutantē falles nequaquā. consciētia tua mil-
le testes, dies ac noctes te crucia bit, animū tuū veluti Ti-
cyanū iecur, perpetuo vulturis morſu impetitū corrodet
Sciscitabat Agrippina Neronis mater super prolis fato
Mathematicos, qui ipm aliquādo imperaturū responde-
runt, verū cum maxio matris incōmodo. subiunxit A-
grippina, modo imperet? O stultā mulierē Horeſte inſa-
niorē, quæ mori non abhorret, modo filius domineſt. Ti-
meo nec hodie huiusmodi deesse parentes, qui vt filios
suos citius in sacerdotali fastigio cernant, vel superbia,
vel auaricia ducti, quo iure, quaq; iniuria, beneficijs, nu-
merata pecunia pēſionibus etiā sine apostolica sedis in-
dulto redemptis, prouidēt, defectus subtricēt, ac interdū
debitā ætatem nō sine maxima animarū suarū perniciē
mentiunt. In qua re, tum ordinandi, tum examinatores
cautius pſpicere tenent. Restat & temera quorundā ob-
seruanda stoliditas, qui Romanas vix balbutientes lites
ras, Gramatices indocti, presbyteratus ordine insigniri
presumūt, nec simplici sacerdotio contenti, etiā curatas
ecclesias, vel populosas assumere, illas regere, cōcionari,
reatus subditoꝝ audire, sacramēta ministrare nō erubescunt.
Hi cum scripturas intelligentiā habeant nullā,

C iij

Impedi

mēta or-
dinum

oibꝝ

Agryp

pina Ne

ronis ma

ter.

Agryp

pina Ne

ronis ma

ter.

Pensio

nū redē

ptores.

Indo

Indo

Indo

Indo

Indo

Indo

Indo

Indo

Indo

Indo

Indo

Indo

Indo

Indo

Indo

Indo

Indo

Indo

Indo

Indo

quo pacto inter lepram, & lepram discernent, oēs indi-
ferminatum absoluūt, nihil differentiae inter reseruatōs
& non reseruatōs casus habētes. De reseruatōnibus pres-
cor a subditis consulti qd respondebūt. Hinc abomina-
bilis animarū perditio, hinc totius cleri cōtemptus sub-
orit. vnus quidē culpa in multos etiā innocētes diffun-
ditur, quo circa, ordinari cupientes, exhortamur, ac per-

Quē do-
ctri-
nacu-
ratos de-
ceat.

Solonis
dictum.

minius ille Solon, Cum primū didiceris regi, tūc regito,
nam rector populi pri^o se quā populū rectificare debet,
alioqui erit velut is, qui curuā vmbra rectificare volue-
rit prius quā virga vmbra curuā faciens recta fiat. Dic
Sodes, quo pacto alios reget, qui nihil literarū, & morū
didicerit, & hodie literarū indoctissimus discere erube-
scit, e pumice certo aquā, aut ab asino lanā postulabunt
illi^o doctrīna imbui sperātes. Nemo igit^r sacrarū literarū
ignarus ordinari psumat, sacras appello literas, quibus
Romana ecclesia in diuinis vtitur officijs, quales sunt
epistolae Pauli, Euāgelia, Collectae, Hymni, Sequentiae
& caetera id genus Politiorē tamen Aethnicorū, & poe-
tarū, & Historiographorū latinitatē approbo, dū modo
illi citra sacrarū literarū intellectus contemptū incūbas-
fertur diuū Hieronymū ante tribunal Christi, non quod
Ciceronē caeterosq; legisset Aethnicos, verū quia nimis
quod ecclesiae debuerat distulit vapulasse. Sunt profes-
cto hec artes meretriceae nimis nōnunq; legentē remo-
rantes, & nisi sobrius lector adfuerit, plus veneni, quam
mellis clanculū suffundunt. Quare huic toxico sacro

Poetas
nō negil-
gendos.

Hierony-
mi casti-
gatio,

scit, e pumice certo aquā, aut ab asino lanā postulabunt
illi^o doctrīna imbui sperātes. Nemo igit^r sacrarū literarū
ignarus ordinari psumat, sacras appello literas, quibus
Romana ecclesia in diuinis vtitur officijs, quales sunt
epistolae Pauli, Euāgelia, Collectae, Hymni, Sequentiae
& caetera id genus Politiorē tamen Aethnicorū, & poe-
tarū, & Historiographorū latinitatē approbo, dū modo
illi citra sacrarū literarū intellectus contemptū incūbas-
fertur diuū Hieronymū ante tribunal Christi, non quod
Ciceronē caeterosq; legisset Aethnicos, verū quia nimis
quod ecclesiae debuerat distulit vapulasse. Sunt profes-
cto hec artes meretriceae nimis nōnunq; legentē remo-
rantes, & nisi sobrius lector adfuerit, plus veneni, quam
mellis clanculū suffundunt. Quare huic toxico sacro

sancti Lateranense concilii, sancti Spiritus impulsu p
cul dubio in vrbe Roma, Sanctissimo in Christo patre,
ac dño nostro, dño Leone Papa decimo, illi presidente
celebratū, medicari deliberās, philosophiā, ac poesi par
cius, & citra christiana religionis iacturā, maturius san
cinit in cumbendū, cuius decreti bullæ in octaua sessio
ne iam dudum lectæ tenorē, huic nostræ subnectendum
duximus epistolæ. Accuratius igit ordines adituri pro
spiciant quo competentē suo cū ordini, tum sacerdotio
doctrinā adepti, honesta cōuersatione ceterisq; ad hunc
statum necessarijs præfato sermone copiose diuulgatis,
non deficiāt, ne rationē negociationis suæ altissimo red
dituri talentū sibi creditū, nullo cum fœnore afferentes,
ignominiose ligatis manibus, & pedibus in gehenne iz
gnis tenebras eiciant, quod si quid incultius ex hoc no
stro epistolio colēdissime præceptor proditū sit tuæ cen
sure, emaculandum, & corrigendum subiicimus, Vale
ex ædibus nostris, x. die Septēbris Anno M. D. XIII.

Poeta gentilis.
Semper pauper eris, si pauper es Emiliane.
Nullis dantur opes nunc, nisi diuitibus.
Alludit poeta christianus.
Mos est prælatis, præbendas non dare gratis.
Ast bene nūmatis, vel eorum sanguine natis.

Quod
vult
vult
vult

anold
mud

stgch

Poes
no
gend
Hiron
mi
gato

Bulla Leonis Papæ decimi, in octava Concilij
Lateranenſi, ſeſſione publicata.

De animæ immortalitate.

De ſtudio philoſophiæ, & Poetiçæ moderado
canonumq; & theologiæ præferendo.

Heo Ep̄s ſeruus ſeruoꝝ dei. Ad perpetuā re-
memoriā, ſacro approbāte concilio apoſto-
lici regiminis ſollicitudo nos aſſidue pulſat
vt medēdis aniæ languoribus, quoz nos
ex alio om̄ipotens auctor curā habere voluit, his potiſſi-
mū, qui inſtātius fideles nūc vrgere cernunt, ſalutifero
olei & vini medicamine, ad inſtar Samaritani in Euāge-
lio, ſollicitā operā impēdimus, ne nobis illud Hieremię
objiciat. Nunquid Reſina nō eſt in Galaad, aut Medi-
cus nō eſt ibi. Cū itaq; diebus noſtris (q̄d dolēter referi-
mus) zizaniæ ſeminator, antiquus humani ḡnis hoſtis,
nōnullos pernicioſiſſimos errores, a fidelibus ſp̄ explo-
ſos, in agro dñi ſup ſeminare, & augere ſit auſus, de natu-
ra p̄ſertim aiæ rōnalis, q̄ videlicet mortalis ſit, aut vni-
ca in cunctis hoībus. Et nōnulli temere philoſophātes,
ſcd̄m saltē ph̄iam verū eſſe aſſeuerāt. Contra hmōi pe-
ſtē opportuna remedia adhibere cupiētes, hoc ſacro ap̄-
probāte concilio, dānamus, & reprobamus oēs aſſerēn-
tes animā intellectiuā mortālē eſſe, aut vnicā in cunctis
hoībus, aut hoc in dubiū vertentes. cū illa non ſolū verē
per ſe, & eſſentialiter humani corporis forma exiſtat, ſicut
in Canone ſœlicis recordatiōis Clemētis Papæ Quinti
p̄deceſſoris noſtri in ḡnali Viennenſi. Concilio edito cō-
tinet. Verū & immortalis, & pro corpoꝝ q̄bus infunditur
multitudie ſingulariter multiplicabilis, & multiplicata
& multiplicāda ſit. q̄d manifeſte cōſtat ex Euāgelio, cū
dñs ait, Aīam aut occidere nō poſſūt. Et alibi, Qui odit

aīam suā in hoc mūdo, in vitā aeternā custodite eā. Et cū
ēterna p̄mia, & eterna supplicia p̄ merito vitę iudicādis
repromittit, aīa incarnatio, & alia Christi mysteria no-
bis minie p̄fuissent, nec resurrectio expectāda foret, ac
sc̄ti & iusti miserabiliores essent (iuxta apostolū) cūctis
hoibus. Cūq; verū vero minie cōtradicat, oēm assertio-
nē veritati illuminatę fidei cōtrariam, oīno falsam esse
diffinim⁹, & vt aliter dogmatizare nō liceat districtius
inhibemus, Oēsq; hmōi erroris assertionibus inherētes
veluti dānatissimas hæreſes seminantes per oīa, vt dete-
stabilis, & abominabiles hæreſicos, & infideles, Catho-
licā fidē labefactantes, vitādos, & puniēdos fore decer-
nimus. In sup̄ oībus, & singulis Phīs in vniuersitatibus
studiorū generalīū, & alibi publice legentibus districte
p̄cipiendo mādamus, vt cum Philosophorū principia,
aut cōclusiōes, in q̄bus a recta fide deuiare noscunt, au-
ditoribus suis legerint, seu expl̄cauerint, q̄le hoc de aīa
mortalitate, aut vnitate, & mūdi eternitate, ac alia hmōi
teneantur eisdem veritatē religionis christianę, omni
conatu manifestā facere, & psuadēdo p̄ posse docere, ac
oī studio hmōi philosophorū argumēta, cū oīa solubilia
existāt, p̄ viribus excludere, atq; resoluerē. Et cū nō suf-
ficiat aliqñ tribulorū radices p̄scindere, nisi & ne iterum
pullulent, funditus euellere, ac eorū semina, originaleſq;
causas vñ facile oriuntē remouere. Cū p̄cipue humanę
Phīę studia diuturniora, quā deus (sc̄d̄m verbū aposto-
li) euacuauit, & stultā fecit, absq; diuīnę sapiētīę cōdimē-
to, & q̄ sine reuelatę veritatis lumine in errorē qñq; ma-
gis inducūt, q̄ in veritatis elucidationē. Ad tollēdā oēm
in p̄missis errādī occasionē, hac salutari cōstitutiōe ordi-
namus & statuimus, ne quisq; decetero in sacris ordinib;
cōstitutus, secularis vel regularis, aut aīa ad illos a-

ture arctatus, in studijs generalibus, vel alibi publice au-
diendo Philosophiæ, aut Poesis studijs vltra quinquen-
nium post Grammaticã & Dialecticã, sine aliquo studio
Theologiæ, aut iuris Pontificij incumbat. Verum dicto
exacto quinquennio, si etiã illis studijs insudare volue-
rit, liberũ sit ei, dum tamẽ simul, aut seorsum Theologiæ
aut sacris Canonibus operã nauauerit, vt in his sanctis,
& vtilibus professionibus sacerdotes domini inueniant
vnde infectas Philosophiæ, aut Poesis radices purgare,
& sanare valeãt. Et hos Canones per ordinarios locorũ,
ubi generalia studia vigent, & rectores Vniuersitatum
eorundem studiorũ singulis annis in principio studij, in
virtute sanctæ obediẽtiæ publicari mandamus. Nul-
li ergo omnino hominũ liceat hanc paginã nostræ dam-
nationis, reprobationis, diffinitionis, inhibitionis, decre-
ti, ordinatiõis, statuti & mandati infringere, vel ei ausu
temerario cõtraire. Si quis autẽ hoc attemptare presump-
serit, indignationẽ omnipotentis dei, ac beatorũ Petri
& Pauli apostolorũ eius se nouerit incurсурũ. Datũ Ro-
mæ in publica Sessione in Lateranẽ, sacrosancta Basili-
lica solenniter celebrata, Anno incarnationis dominicæ
Millesimo quingentesimo tertio decimo, Quartodecimo
Kalen. Ianuarij, Pontificatus nostri anno primo.

P. Bembus.

D. de Comitibus.

Papa mandat, Papæ obediendum est
ex lege diuina, Christus enim dixit,
Qui vos spernit, me spernit.

EXAGGERATIO PRÆDICTO

rum Ioannis Gerson in sermone exhortato
ribus orio ad episcopos, qui in quarta parte sub
ofib mms Valphabeto Octauo reperitur.

In collatione ordinū summa deberet adhiberi cautio
qualiter gerat, specialiter qui, & quales assumunt ad sa
cerdotiū, quemadmodū sine vtilitate, imo cū grandi ec
clesiæ dedecore multiplicant. Ex hoc em̄ p̄cipue q̄ hæc
ianua nō satis obseruata est, p̄cesserūt mala in ecclesia,
cōcubinarioꝝ, & foeneratorū clericorū, & mercatorū, &
breui verbo hoīm dissolutissimā vitam, atq̄ perditissi
mam, plusq̄ rurales om̄es ducentium.

Pictorij thetrasticon ad concubinariū non vere
compunctū nī scortum domo expellat.

Si tibi vis credam te p̄cēnitiūse malorum,

Prisca velim posthac crimina non iteres.

Turpe homini nimis est, vbi se fluuiatibus vndis

Lauerit, a solito nolle cauere luto.

Ad sacris iniciandum.

Vires tuas metire. Nemo te ad arduū sacerdotiū cog
gat. Liber es. Si gradū hunc amplecteris, cœlibatū sacer
dotibus indictū seruato. Si a carne, aut Plutone tentabe
ris, inuoca Christū, implora matrē. Mors subeat in men
tem, & flammæ stygis sempiternæ. Reuolūto versicus
los ex Saphico Vuimphelingi capuciatī ad suum Sam
bucellum.

Quando te carnis reprobe pruritus

Vexat, aut noster inimicus acer

Demon immittit cerebro furorem

Vincere tentans.

Vulnerum Christi memorare supplex

Virginem pulsa precibus Mariam

Sis memor mortis, Stygiaeque flamma

Ocia vitans.

Literas sacras lege, non Nasonem

Fœda qui scribunt fugito poetas,

Nec tuis ledas studijs ephœbos

Esto sacerdos.

Guilelmus de Mara iuris V. doctor ad Ioannē
de Ganay magnū Franciæ Cancellariū, In
priorem sententiam astipulatur.

Non ego magnanimos, quorū est pars maxima, taxo,

Sed quos in fatuos deflectit foemina mores,

Sæuaque compescit seruili belua freno,

Et qui debuerant accense lampadis instar

Illucere alijs, præbent exempla malorum

Cœlibe quos vita, casto quos corpore semper

Esse, animoque decet, quos tangere foemina nunquā

Debit, ecce palam sponsas ducuntque, tenentque,

Ac tanquā licitis pariter sibi nexibus hærent.

Scilicet hi furuos lemures, laruasque tremiscunt,

Atque ideo soli noctu dormire verentur

Qualia templa dei, quam sacra palacia cordis,

In quibus immunde veneris simulacra locantur,

Atque pharetrati fugienda cupidinis arma.

Hic cœlicolum princeps habitabit Iesus.

Qui sibi casta petit, pureque nitentia templa

O sacrae, sanctaeque manus, O regie vertex,

Atque insigne caput, clara redimite corona,

Non pudet his labris olido dare suauia scorto,

Nunc quibus ipse sacrum sumpsti cum sanguine corpus.

Nec pudet his manibus meretricis tangere mēbra:
Nunc quibus aetheri regis pia membra tenebas
Heu pietas, heu prisca fides, nihil ergo moueris
Majestate dei: metuis nihil, & pudor ora
Deserit: ac ceca vitij caligine mersus,
Non curare deum credis, nec talia nosse.
Atqui forma domus spectacula quanta ministrat:
Discurrunt tennes per mensam, & scamna popelli,
Melchisedech iuxta regina in sede locatur
Ipsa iubet famulis, domino plerunq; minatur,
Qui tacet, & dicto parens taciturnus obaudit,
Quod si bilis atrox rutilum descenderit ad cor
In caput illius iacit inflammata catillum
Hæc si iusta foret coniunx, quis talia demens
Tam foret, vt stomacho constanti ferre valeret:
Sed quia legitimo non est sociata hymenæo
Næ velit, atq; alium sibi præferat illa veretur,
Atq; ideo patitur, quicquid iubet aspera iuno
Hinc constructa ruunt pario de marmore templa
Decrescunt census, nec enim pia tura sacerdos
Concremat, atq; stans hymnos non concinit horis,
Sacrificat raro, diuinum deserit vsq;
Officium, expendens cunctos in pellice nūmos,
Et domini tales patrimonia vertit in vsus,
Ac sine honore premit Christi, & sine noie sponsam
Cum corio nūueas vellit de corpore lanas,
Impastiq; greges incerto calle vagantur,
Nec cibus, aut potus miseris datur, omnia nanq;
Fœda capit mœnas, lataq; voragine condit,
Tunc ferus ah spreto lupus insidiatur ouili,
Tunc latro grassatur, tunc prædam diripit hostis,
Atq; animas demon cruciandas destinat orco,

*in rombr
Marrupia*

Perfidus insulfos celebrat dum pastor amores,
Sed quis erit modus; ipsa equidē mors sola dolētes
Diuidet, ac vitæ cum tristitia soluere fata
Cogitur, aspectat miseram, mens omnis in illa est,
Incestamq; dolet sine patre relinquere prolem
Illa ediuerso mœrens affatur a mantem,
Et sperare iubet duri solatia morbi,
Oscula quæ interdum præbet, nudatq; papillas,
Atq; voluptates animo gemebunda reducit
Præteritas, hi sunt monitus, hæc verba salutis.
Cunq; grauem vomit ille animã, stat careus ardens
Illius in manibus, quem perdita sustinet vxor.
Ast inimicus atrox operis spectator iniqui
Assidet expectans morientis vt occupet vmbra,
Hic finis miseris, quorum est ea vita peracta.

Hieronymus Gebvulerius
ad lectorem.

Qui cupis ordinibus sacris admittier isto.
Quid deceat libro candide lector habes.

Argentorati, Ex Aedibus Schurerianis
Mense Septembri Anno
M. D. XIII.

